

Bruxelles, 9 octombrie 2023
(OR. en)

13934/23

SOC 667
EMPL 475

REZULTATUL LUCRĂRILOR

Sursă:	Secretariatul General al Consiliului
Destinatar:	Delegațiile
Nr. doc. ant.:	13175/23
Subiect:	Concluziile Consiliului privind protecția socială pentru persoanele care desfășoară o activitate independentă

În anexă, se pun la dispoziția delegațiilor concluziile Consiliului privind subiectul sus-menționat, aprobate de Consiliul EPSCO în cadrul reuniunii sale desfășurate la 9 octombrie 2023.

Protecția socială pentru persoanele care desfășoară o activitate independentă**Concluziile Consiliului****TINÂND SEAMA DE FAPTUL CĂ:**

1. La 8 noiembrie 2019, Consiliul a adoptat Recomandarea privind accesul la protecție socială pentru lucrători și pentru persoanele care desfășoară o activitate independentă¹ (denumită în continuare „recomandarea”).
2. Recomandarea contribuie la punerea în aplicare a principiului 12 al Pilonului european al drepturilor sociale, proclamat în comun de Parlamentul European, Consiliu și Comisie în 2017, care prevede că, indiferent de tipul și de durata raportului de muncă, lucrătorii și, în condiții comparabile, persoanele care desfășoară o activitate independentă au dreptul la o protecție socială adecvată.
3. După adoptarea recomandării, contextul european a fost marcat mai întâi de pandemia de COVID-19, care a început în 2020. Pandemia a avut un impact economic și social însemnat, dar, datorită răspunsurilor politice foarte puternice și coordonate atât la nivel european, cât și la nivel național (inclusiv măsuri de sprijin excepționale cu acoperire sporită și cheltuieli excepționale), sistemele de protecție socială au ajutat oamenii să facă față crizei provocate de pandemia de COVID-19 fără creșteri mai substanțiale ale riscurilor de sărăcie sau ale inegalităților în materie de venituri.

¹ JO C 387, 15.11.2019, p. 1.

4. În al doilea rând, consecințele sociale și economice ale războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei declanșat în 2022 sunt, de asemenea, elemente ale contextului în care poate fi evaluată punerea în aplicare a recomandării. Acest război, la fel ca orice criză, afectează cel mai grav grupurile cele mai vulnerabile și adâncește necesitatea de a dispune de politici sociale care să contribuie la reducerea efectelor negative menționate anterior.
5. În 2021, Comisia a prezentat Planul de acțiune privind Pilonul european al drepturilor sociale, cu scopul de a contribui la punerea în aplicare a principiilor Pilonului european al drepturilor sociale.
6. Noile obiective principale pentru 2030 ale UE cuprinse în Planul de acțiune privind Pilonul european al drepturilor sociale au fost salutate de liderii UE în Declarația de la Porto și în cadrul reuniunii Consiliului European din iunie 2021.
7. Punctul 18 din recomandare prevede: „Până la 15 noiembrie 2020, Comisia ar trebui să instituie, împreună cu **Comitetul pentru protecție socială, un cadru de monitorizare și să elaboreze indicatorii cantitativi și calitativi comuni asupra cărora s-a convenit pentru evaluarea punerii în aplicare** a prezentei recomandări, permițând astfel revizuirea acesteia”.
8. Cadrul de monitorizare pentru evaluarea progreselor înregistrate în direcția îndeplinirii obiectivelor-cheie ale recomandării, elaborat de Comitetul pentru protecție socială în octombrie 2020, include indicatori pentru măsurarea acoperirii formale, a acoperirii efective și a gradului de adecvare al prestațiilor pentru toate tipurile de lucrători din ramurile relevante ale protecției sociale. Sunt incluși, de asemenea, indicatori ai pieței forței de muncă care măsoară diversitatea statutelor de pe piața forței de muncă și indicatori privind normele care reglementează drepturile și contribuțiile. În același timp, cadrul indică faptul că sunt prevăzute îmbunătățiri suplimentare pentru a monitoriza mai bine accesul la protecție socială al lucrătorilor și al persoanelor care desfășoară o activitate independentă în statele membre ale UE.

9. La punctul 19 din recomandare, statelor membre li se recomandă să prezinte, până la jumătatea lunii mai 2021, un plan privind măsurile corespunzătoare care urmează să fie adoptate la nivel național pentru punerea în aplicare a principiilor recomandării. Totodată, progresele înregistrate în ceea ce privește punerea în aplicare a acestui plan ar trebui discutate în contextul instrumentelor de supraveghere multilaterală în conformitate cu semestrul european și cu metoda deschisă de coordonare pentru protecție socială și incluziune socială.
10. O primă prezentare generală a planurilor naționale prezentate de statele membre a fost inclusă în Raportul anual pe 2021 al Comitetului pentru protecție socială și în Raportul comun privind ocuparea forței de muncă din 2022.
11. Raportul Comisiei privind punerea în aplicare a Recomandării Consiliului privind accesul la protecție socială pentru lucrători și pentru persoanele care desfășoară o activitate independentă² (denumit în continuare „raportul Comisiei”) indică faptul că nivelul de ambiție variază semnificativ de la un stat membru la altul, reflectând circumstanțele și preferințele naționale. Raportul conchide, de asemenea, că încă există multe diferențe în ceea ce privește accesul la protecție socială.

². Documentul COM/2023/43 final, Raport al Comisiei către Consiliu referitor la punerea în aplicare a Recomandării Consiliului privind accesul la protecție socială pentru lucrători și pentru persoanele care desfășoară o activitate independentă, 31.1.2023.

RECUNOSCÂND CĂ:

12. Statele membre, după caz, planifică sau efectuează deja reforme structurale pentru a pune în aplicare recomandarea, adesea cu un accent specific pe îmbunătățirea situației persoanelor care desfășoară o activitate independentă.
13. Probabilitatea ca anumite grupuri să nu beneficieze de protecție este mai mare decât în cazul altora, de exemplu pentru lucrătorii cu contracte atipice și persoanele care desfășoară o activitate independentă. Fără a aduce atingere dispozițiilor recomandării Consiliului de a reduce discrepanțele pentru toți lucrătorii și pentru persoanele care desfășoară o activitate independentă, prezentele concluzii se axează pe persoanele care desfășoară o activitate independentă ca grup care, în multe state membre, se confruntă cu discrepanțe mari în ceea ce privește protecția³.
14. În UE, în 2022,⁴ 27,7 milioane de persoane au desfășurat o activitate independentă, ceea ce reprezintă 13,7 % din populația încadrată în muncă. 18,9 milioane dintre persoanele care au desfășurat o activitate independentă au fost lucrători pe cont propriu, adică fără angajați. În plus, aproximativ 3,3 milioane dintre aceștia au avut un singur client (sau un singur client principal), inclusiv aproximativ 770 000 cărora respectivul client le-a stabilit programul de lucru.

³. Documentul COM/2023/43 final, Raport al Comisiei către Consiliu referitor la punerea în aplicare a Recomandării Consiliului privind accesul la protecție socială pentru lucrători și pentru persoanele care desfășoară o activitate independentă, 31.1.2023, „Principalele constatări” (p. 2-3).

⁴. Ancheta privind forța de muncă în UE în 2022, Eurostat.

15. Astfel cum se menționează în raportul Comisiei, în mai mult de jumătate dintre statele membre, persoanele care desfășoară o activitate independentă nu au fost acoperite de toate ramurile protecției sociale în 2022. Conform informațiilor furnizate de statele membre, mai mult de 15 milioane de persoane care desfășoară o activitate independentă în UE nu au acces la indemnizații de șomaj în cazul încetării activității⁵.
16. Accesul voluntar al persoanelor care desfășoară o activitate independentă la sistemele de protecție socială este în concordanță cu recomandarea Consiliului, însă datele din raportul Comisiei indică faptul că, în statele membre în care participarea la sistemele de protecție socială este voluntară pentru persoanele care desfășoară o activitate independentă, ratele de participare la unele dintre sistemele respective sunt scăzute.
17. În unele state membre, normele care reglementează drepturile și contribuțiile, astfel cum sunt menționate la punctul 9 din recomandare, acționează în dezavantajul persoanelor care desfășoară o activitate independentă, împiedicându-le să beneficieze de o acoperire efectivă și adecvată⁶.
18. Raportul Comisiei confirmă faptul că, în multe state membre, transferurile sociale sunt esențiale pentru reducerea riscului de sărăcie și că măsurile vizând asigurarea unui acces adecvat la protecție socială pot avea un impact pozitiv asupra situației persoanelor care desfășoară o activitate independentă⁷.
19. Este esențială transparența în ceea ce privește informațiile furnizate de administrațiile publice cu privire la accesul la protecție socială, având în vedere complexitatea cerințelor pentru a avea acces la prestații, cele mai grav afectate fiind persoanele care prestează forme atipice de muncă și persoanele care desfășoară o activitate independentă⁸.

⁵. Documentul COM/2023/43 final, Raport al Comisiei către Consiliu referitor la punerea în aplicare a Recomandării Consiliului privind accesul la protecție socială pentru lucrători și pentru persoanele care desfășoară o activitate independentă (date bazate pe informațiile furnizate de 12 din 13 state membre).

⁶. Documentul COM/2023/43 final, Raport al Comisiei către Consiliu referitor la punerea în aplicare a Recomandării Consiliului privind accesul la protecție socială pentru lucrători și pentru persoanele care desfășoară o activitate independentă, 31.1.2023, subpunctul 2.3.1. Acoperirea efectivă – Discrepanțe (p. 15-16).

⁷. Documentul COM/2023/43 final, Raport al Comisiei către Consiliu referitor la punerea în aplicare a Recomandării Consiliului privind accesul la protecție socială pentru lucrători și pentru persoanele care desfășoară o activitate independentă, 31.1.2023, subpunctul 2.4.1. Gradul de acoperire – Discrepanțe (p. 19-20).

⁸. Documentul COM/2023/43 final, Raport al Comisiei către Consiliu referitor la punerea în aplicare a Recomandării Consiliului privind accesul la protecție socială pentru lucrători și pentru persoanele care desfășoară o activitate independentă, 31.1.2023, subpunctul 2.5.1. Transparența – Accesul la informații (p. 22-24).

SUBLINIIND CĂ:

20. Potrivit raportului Comisiei: „Nivelul general de ambiție în ceea ce privește punerea în aplicare a recomandării variază în mod semnificativ și, cu câteva excepții, majoritatea statelor membre nu urmăresc să abordeze toate discrepanțele existente privind accesul la protecție socială. Sunt necesare în continuare eforturi de punere în aplicare pentru a elimina discrepanțele existente, iar consecințele sociale și economice ale războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei și criza energetică profundă generată de acesta subliniază nevoia urgentă de a acționa.”
21. Printre reformele deja realizate sau planificate de statele membre în scopul protejării persoanelor care desfășoară o activitate independentă pot fi enumerate cu precădere normele care oferă acces la prestații pentru accidente de muncă și boli profesionale, prestații de șomaj sau de încetare a activității, prestații de invaliditate și pensii⁹.
22. Potrivit raportului Comisiei, aproximativ jumătate dintre statele membre au luat sau au anunțat măsuri pentru a îmbunătăți gradul de adecvare în planurile naționale de punere în aplicare, în special în ceea ce privește pensiile pentru persoanele care desfășoară o activitate independentă¹⁰.

⁹. Documentul COM/2023/43 final, Raport al Comisiei către Consiliu referitor la punerea în aplicare a Recomandării Consiliului privind accesul la protecție socială pentru lucrători și pentru persoanele care desfășoară o activitate independentă, 31.1.2023.

¹⁰. Documentul COM/2023/43 final, Raport al Comisiei către Consiliu referitor la punerea în aplicare a Recomandării Consiliului privind accesul la protecție socială pentru lucrători și pentru persoanele care desfășoară o activitate independentă, 31.1.2023 – Principalele constatări (p. 2).

23. În plus, multe state membre au adoptat măsuri referitoare la acoperirea oficială și efectivă a anumitor grupuri care au, de obicei, acces limitat la protecție socială, elaborate pentru a răspunde nevoilor apărute în timpul crizei provocate de pandemia de COVID-19¹¹.
24. Planurile de redresare și reziliență ale unui număr considerabil de state membre includ reforme și investiții menite să îmbunătățească accesul la protecție socială, cum ar fi măsuri de asigurare a transparenței, a gradului de adecvare, a accesului efectiv și a accesului oficial¹².
25. Datele Eurostat arată că persoanele care desfășoară o activitate independentă sunt expuse unui risc mai mare de sărăcie decât lucrătorii care prestează muncă standard. Acest lucru este valabil în special pentru lucrătorii pe cont propriu. Prin urmare, transferurile sociale sunt și mai importante pentru reducerea riscului de sărăcie în rândul persoanelor care desfășoară o activitate independentă.
26. Protecția socială a persoanelor care desfășoară o activitate independentă este deosebit de relevantă în procesul actual de transformare a modalităților de lucru. În prezent, un număr semnificativ de persoane combină activitățile salariate și activitățile independente sau trec de la una la alta. Pentru persoanele care desfășoară o activitate independentă, mobilitatea transfrontalieră în cazul telemuncii și al muncii pe platforme online poate implica provocări care trebuie abordate.

¹¹. Raportul comun privind ocuparea forței de muncă pentru 2022 adoptat de Consiliu la 14 martie 2022 și documentul COM/2023/43 final – Raport al Comisiei către Consiliu referitor la punerea în aplicare a Recomandării Consiliului privind accesul la protecție socială pentru lucrători și pentru persoanele care desfășoară o activitate independentă, 31.1.2023.

¹². Documentul COM/2023/43 final, Raport al Comisiei către Consiliu referitor la punerea în aplicare a Recomandării Consiliului privind accesul la protecție socială pentru lucrători și pentru persoanele care desfășoară o activitate independentă, 31.1.2023. ANEXĂ: Principalele caracteristici ale planurilor naționale de punere în aplicare (PNA) privind accesul la protecție socială (inclusiv actualizare).

27. Alături de luarea în considerare a circumstanțelor și a particularităților naționale, un alt aspect care poate ar merita atenție este accesul persoanelor care desfășoară o activitate independentă la sisteme complementare de protecție socială.

**CONSILIUL UNIUNII EUROPENE INVITĂ STATELE MEMBRE CA, ÎN
CONFORMITATE CU COMPETENȚELE NAȚIONALE ȘI ȚINÂND SEAMA DE
CIRCUMSTANȚELE NAȚIONALE:**

28. Să aplice în continuare măsurile din planurile naționale de punere în aplicare și să ia măsuri suplimentare pentru a elimina discrepanțele rămase și pentru a asigura eficacitatea principiilor referitoare la acoperirea oficială și efectivă, gradul de adecvare și transparență, astfel cum se prevede în Recomandarea Consiliului privind accesul la protecție socială pentru lucrători și pentru persoanele care desfășoară o activitate independentă.
29. Să adapteze, după caz, normele privind cotizațiile, accesul la prestații și drepturile pentru a permite accesul efectiv la prestații adecvate pentru persoanele care desfășoară o activitate independentă.
30. Să abordeze, după caz, ținând seama de circumstanțele naționale, discrepanțele existente în sistemele naționale în ceea ce privește accesul persoanelor care desfășoară o activitate independentă la protecția socială, în special în ramurile în care există cele mai mari decalaje, cum ar fi prestațiile de șomaj, prestațiile de boală, accidentele de muncă și bolile profesionale.

31. Să se asigure că sistemele oferă un nivel adecvat de protecție persoanelor care desfășoară o activitate independentă în timp util și în conformitate cu circumstanțele naționale, menținând un standard de viață decent și oferind soluții adecvate de înlocuire a veniturilor, evitându-se totodată ca persoanele să ajungă într-o situație de sărăcie.
32. Să sporească, după caz, transparența sistemelor de protecție socială, în special prin diseminarea informațiilor și prin sensibilizare, precum și prin adoptarea de măsuri care să faciliteze digitalizarea protecției sociale, într-o manieră ușor de utilizat, ținând seama de aspectele specifice persoanelor care desfășoară o activitate independentă și reducând în același timp decalajul digital, acordând o atenție deosebită grupurilor cu niveluri scăzute de alfabetizare (digitală, administrativă și economică) și persoanelor cu handicap.
33. Să reflecteze asupra modalităților de consolidare a accesului la protecție socială și de eliminare a discrepanțelor rămase, implicând, după caz, și partenerii sociali și organizațiile societății civile.
34. Să asigure colectarea adecvată a datelor la nivel național, precum și ținerea continuă sub observație a măsurilor care vizează extinderea protecției sociale. Să sprijine participarea națională la Sistemul de informare reciprocă privind protecția socială (MISSOC, Mutual Information System on Social Protection), inclusiv includerea de informații relevante cu privire la persoanele care desfășoară o activitate independentă.

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE INVITĂ COMISIA:

35. Să difuzeze raportul său privind punerea în aplicare a Recomandării privind accesul la protecție socială pentru lucrători și pentru persoanele care desfășoară o activitate independentă și să promoveze dezbaterile privind protecția socială a persoanelor care desfășoară o activitate independentă între statele membre, partenerii sociali europeni, precum și în cadrul forumurilor internaționale relevante.
36. Să monitorizeze punerea în aplicare a recomandării Consiliului în contextul semestrului european și să colaboreze cu statele membre în vederea îmbunătățirii comparabilității datelor între statele membre ale UE.
37. Să continue colaborarea la scară largă cu statele membre și cu Comitetul pentru protecție socială în ceea ce privește monitorizarea și indicatorii pentru punerea în aplicare eficace a recomandării, precum și să inițieze schimburi de bune practici și evaluări *inter pares* pentru a stimula învățarea în rândul statelor membre.

**CONSILIUL UNIUNII EUROPENE INVITĂ COMITETUL PENTRU PROTECȚIE
SOCIALĂ:**

38. Să includă în continuare în rapoartele și lucrările sale tematice relevante dezvoltarea accesului la protecție socială atât pentru lucrători, cât și pentru persoanele care desfășoară o activitate independentă, în cooperare cu alte comitete relevante, după caz.
 39. Să își îndeplinească în continuare rolul specific în ceea ce privește monitorizarea punerii în aplicare a recomandării Consiliului în toate dimensiunile sale și în conformitate cu mandatul său.
 40. Să lucreze în cooperare cu Comisia în vederea dezvoltării în continuare a cadrului de monitorizare privind accesul la protecție socială.
 41. Să ia în considerare posibilitatea de a efectua evaluări tematice *inter pares* și schimburi periodice de informații pentru a sprijini punerea în aplicare eficace a recomandării.
-